

KOMISIJOS NUOMONĖ

kaip nustatyta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/88/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų (Darbo laiko direktyva) 17 straipsnio 5 dalyje

Pereinamojo laikotarpio priemonių, taikomų Nyderlanduose mokomąją praktiką atliekančių gydytojų darbo laikui, galiojimo pratęsimas

(2009/C 245/02)

1. Įžanga

Ši nuomonė pateikiama pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/88/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų (toliau – Darbo laiko direktyva) ⁽¹⁾ 17 straipsnio 5 dalį. Ji susijusi su pagal šį straipsnį pateiktu Nyderlandų pranešimu, kuriame informuota apie pageidavimą iki 2011 m. liepos 31 d. toliau taikyti pereinamojo laikotarpio priemones, susijusias su mokomąją praktiką atliekančių gydytojų darbo laiko ribomis.

1993 m. pirmosios Darbo laiko direktyvos nuostatos nebuvo taikomos mokomąją praktiką atliekantiems gydytojams. Tai buvo pakeista 2000 m. priėmus iš dalies keičiančią direktyvą, todėl dabar mokomąją praktiką atliekantiems gydytojams konsoliduotosios Darbo laiko direktyvos nuostatos taikomos kaip ir kitiems darbuotojams ⁽²⁾. Įprastinėmis sąlygomis pagal direktyvos 6 straipsnį vidutinis darbo laikas yra ne ilgesnis kaip 48 valandos per savaitę ⁽³⁾, įskaitant visus viršvalandžius. Tačiau pagal Darbo laiko direktyvos 17 straipsnio 5 dalį pereinamojo laikotarpio priemones leidžiama taikyti šioms mokomąją praktiką atliekančių gydytojų savaitinio darbo laiko riboms.

Atitinkamos 17 straipsnio 5 dalies pastraipos:

„... Taikant 6 straipsnį (vidutinis darbo laikas yra ne ilgesnis kaip 48 valandos per savaitę), nukrypti leidžiančias nuostatas (susijusias su mokomąją praktiką atliekančiais gydytojais) galima taikyti penkerių metų pereinamuoju laikotarpiu nuo 2004 m. rugpjūčio 1 d.

Valstybėms narėms prirėkus gali būti suteikta dar iki dvejų metų (nuo 2009 m. rugpjūčio 1 d.) laiko atsižvelgti į darbo laiko nuostatų reikalavimų įvykdymo sunkumus, susijusius su jų išsipareigojimais sveikatos paslaugų ir medicininės priežiūros organizavimo ir teikimo srityje. Likus ne mažiau kaip šešioms mėnesiams iki pereinamojo laikotarpio pabaigos atitinkama valstybė narė apie tai praneša Komisijai, nurodydama priežastis, kad Komisija per tris mėnesius nuo tokio pranešimo ir atitinkamai pasikonsultavusi galėtų pareikšti savo nuomonę. Jei valstybė narė nesilaiko Komisijos nuomonės, ji savo sprendimą privalo pagrįsti. Valstybės narės pranešimas ir pagrindimas bei Komisijos nuomonė skelbiami *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* ir siunčiami Europos Parlamentui.

Valstybės narės prirėkus gali turėti papildomą laikotarpį iki vienerių metų atsižvelgti į ypatingus sunkumus vykdant 3 pastraipoje minėtus išsipareigojimus. Jos privalo laikytis toje pastraipoje nustatytos tvarkos.

Valstybės narės užtikrina, kad per pirmuosius trejus pereinamojo laikotarpio metus darbo valandos per savaitę joku būdu neviršys 58 valandų, per kitus dvejus metus – vidutiniškai 56 valandų, o per likusį laiką – vidutiniškai 52 valandų. ...

Taikant 16 straipsnio b punktą (atskaitos laikotarpis vidutiniam savaitiniam darbo laikui skaičiuoti), jei pamatinis laikotarpis ne ilgesnis kaip 12 mėnesių, leidžiančias nukrypti nuostatas galima taikyti (mokomąją praktiką atliekantiems gydytojams) per pirmąją pereinamojo laikotarpio (2004–2007 m.) dalį, nurodytą penktoje pastraipoje, ir po to šešis mėnesius.“

Pagal 17 straipsnio 5 dalį taip pat numatytos darbdavių ir darbuotojų atstovų konsultacijos dėl visų pereinamojo laikotarpio priemonių įgyvendinimo: „siekdamas susitarimo visais įmanomais atvejais dėl pereinamuoju laikotarpiu taikomų priemonių, darbdavys pradeda iš anksto konsultuotis su darbuotojų atstovais.“ Tokiame susitarime turi būti laikomasi 17 straipsnio 5 dalyje nustatytų ribų, tačiau jame pirmiausia gali būti nustatomos priemonės, kurias reikia taikyti, kad, baigiantis pereinamajam laikotarpiui, savaitinis darbo laikas sutrumpėtų iki vidutinio 48 valandų darbo laiko.

⁽¹⁾ 2003 m. lapkričio 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/88/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų, OL L 299, 2003 11 18, p. 9. Šia direktyva konsoliduojamos ir panaikinamos dvi ankstesnės direktyvos 93/104/EB ir 2000/34/EB.

⁽²⁾ Direktyvos 2000/34/EB nuostatos, susijusios su mokomąją praktiką atliekančiais gydytojais, į nacionalinę teisę turėjo būti perkeltos iki 2004 m. rugpjūčio 1 d.

⁽³⁾ Remiantis direktyvos 16, 17, 18 ir 19 straipsniais, vidurkis gali būti skaičiuojamas taikant ne ilgesnį kaip 4 mėnesių atskaitos laikotarpį (pagrindinė taisyklė), 6 mėnesių atskaitos laikotarpį (remiantis teisės aktais ar derybomis dėl kolektyvinės sutarties ir taikant specifinei veiklai, įskaitant mokomąją praktiką atliekančių gydytojų veiklą) ar 12 mėnesių atskaitos laikotarpį (tik remiantis derybomis dėl kolektyvinės sutarties).

Toliau lentelėje apibendrintos šios pereinamojo laikotarpio priemonės.

Lentelė. Mokomąją praktiką atliekantiems gydytojams taikomų pereinamojo laikotarpio nuostatų apibendrinimas (pagal 17 straipsnio 5 dalį)

Laikotarpis	Galima leidžianti nukrypti nuostata	Sąlygos
2004 m. rugpjūčio 1 d.–2009 m. liepos 31 d.	Nuo 48 valandų vidutinio savaitinio darbo laiko ribos leidžianti nukrypti nuostata	Pereinamojo laikotarpio ribos, taikomos vidutiniam savaitiniam darbo laikui: 2004 m. rugpjūčio 1 d.–2007 m. liepos 31 d. Negali viršyti vidutiniškai 58 valandų per savaitę. Atskaitos laikotarpis (*) negali būti ilgesnis kaip 12 mėnesių. 2007 m. rugpjūčio 1 d.–2009 m. liepos 31 d. Negali viršyti vidutiniškai 56 valandų per savaitę. Atskaitos laikotarpis negali būti ilgesnis kaip 6 mėnesiai.
2009 m. rugpjūčio 1 d.–2011 m. liepos 31 d.	Pirmiau minėtos nuo 48 valandų ribos leidžiančios nukrypti nuostatos galiojimo pratęsimas	Jeigu būtina, atsižvelgti į darbo laiko nuostatų reikalavimų įvykdymo sunkumus, susijusius su išpareigojimais sveikatos paslaugų ir medicininės priežiūros organizavimo ir teikimo srityje Norėdama pasinaudoti šia leidžiančia nukrypti nuostata, valstybė narė iki 2009 m. sausio 31 d. turi apie tai pranešti Komisijai ir prašymą pagrįsti. Dėl šio pranešimo Komisija pateikia nuomonę. Bet kuriuo atveju vidutinis savaitinis darbo laikas negali būti ilgesnis kaip 52 valandos per savaitę. Atskaitos laikotarpis negali būti ilgesnis kaip 6 mėnesiai.
2011 m. rugpjūčio 1 d.–2012 m. liepos 31 d.	Galimas tolesnis pirmiau minėtos leidžiančios nukrypti nuostatos galiojimo pratęsimas	Jei būtina, atsižvelgti į ypatingus sunkumus vykdant minėtus išpareigojimus. Norėdama pasinaudoti šia leidžiančia nukrypti nuostata, valstybė narė iki 2011 m. sausio 31 d. turi apie tai pranešti Komisijai ir prašymą pagrįsti. Dėl šio pranešimo Komisija pateikia nuomonę. Bet kuriuo atveju vidutinis savaitinis darbo laikas negali būti ilgesnis kaip 52 valandos per savaitę. Atskaitos laikotarpis negali būti ilgesnis kaip 6 mėnesiai.

(*) Atskaitos laikotarpis yra ilgiausias laikotarpis, kuriuo gali būti skaičiuojamas vidutinis savaitinis darbo laikas.

2. Valstybės narės pranešimas

Nyderlandų nacionalinės institucijos 2009 m. sausio 27 d. raštu (registruotu 2009 m. sausio 29 d.) Komisijos tarnyboms pranešė, kad nori pasinaudoti 17 straipsnio 5 dalyje numatyta galimybe ir Nyderlanduose dvejus metus (nuo 2009 m. rugpjūčio 1 d.) taikyti specialias pereinamojo laikotarpio taisykles mokomąją praktiką atliekantiems gydytojams. Pranešime nurodytos šios priežastys:

- Pagal nacionalinį ⁽¹⁾ teisės aktą mokomąją praktiką atliekančių gydytojų vidutinis savaitinis darbo laikas jau ribojamas iki 56 valandų, kai atskaitos laikotarpis yra šeši mėnesiai; tai galioja laikotarpiu iki 2009 m. liepos 31 d., kaip reikalaujama direktyvos 17 straipsnio 5 dalyje.
- Be to, skaičiuojant mokomąją praktiką atliekančių gydytojų ilgiausią galimą savaitinį darbo laiką, įskaičiuojamas visas budėjimo laikas.

(1) Darbo valandų dekretas (oland. het Arbeidstijdenbesluit).

- Tačiau ligoninių sektoriaus darbdaviams atstovaujančios organizacijos ⁽¹⁾ nacionalines institucijas informavo, kad per trumpą laiką ligoninės negali padaryti reikiamų pakeitimų, kad būtinas budėjimas ligoninėse būtų organizuotas laikantis vidutinio 48 valandų savaitinio darbo laiko. Jų manymu, leidimas taikyti 52 valandų ribą ateinančius dvejus metus būtų esminė sąlyga, kad ligoninės galėtų užtikrinti tinkamos kokybės medicininės paslaugas ir jų tęstinumą.
- Nacionalinių institucijų manymu, laipsniškas 48 valandų darbo savaitės įvedimas prisidės prie sektoriaus kultūros pasikeitimo, tačiau turės praeiti laiko, kol tai įvyks.
- Nacionalinės institucijos pritarė ligoninių sektoriaus darbdavių organizacijų prašymui, jeigu be išlygų bus laikomasi sąlygos, kad iki 2009 m. rugpjūčio 1 d. darbdavių ir darbuotojų organizacijos kartu parengs tinkamą planą, kaip iki 2011 m. rugpjūčio 1 d. vidutinį savaitinį darbo laiką sutrumpinti iki 48 valandų.
- 2009 m. liepos 22 d. raštu Nyderlandų institucijos informavo Komisiją, kad 2009 m. liepos 22 d. atitinkami socialiniai partneriai sutarė dėl tokio įgyvendinimo plano ir kad iki 2009 m. rugpjūčio mėn. pabaigos Nyderlandų institucijos šią informaciją patvirtins oficialiai.

3. Konsultacijų dėl pranešimo rezultatai

Priėmus dabartinę 17 straipsnio 5 dalį, Komisija pareiškė, kad šios dalies antros pastraipos žodžius „atitinkamai pasikonsultavusi“ ji interpretuos kaip nuostatą, kad, prieš pateikdama nuomonę dėl pereinamojo laikotarpio priemonių, taikomų mokomąją praktiką atliekančių gydytojų darbo laikui, pratęsimo, Komisija turėtų „konsultuotis su administracija ir darbuotojais Europos lygmeniu ir su valstybių narių atstovais...“ ⁽²⁾

Dėl pranešimo, gauto iš Nyderlandų, Komisijos tarnybos atitinkamai konsultavosi su visomis valstybėmis narėmis ir Europos socialiniais partneriais.

Atsakymus pateikė septynios valstybės narės (Bulgarija, Graikija, Ispanija, Lietuva, Liuksemburgas, Prancūzija ir Švedija). Nė viena valstybė narė nepareiškė jokio prieštaravimo, kad Nyderlandams būtų leidžiamas ilgesnis pereinamasis laikotarpis.

Organizacija *BusinessEurope* nurodė, kad jos federacijos narė Nyderlandų pramonės ir darbdavių konfederacija (VNO-NCW) pritaria šiam Nyderlandų pranešimui. VNO-NCW patvirtino, kad Nyderlandų nacionalinių institucijų sprendimas pasinaudoti pereinamojo laikotarpio nuostatomis pagrįstas paties ligoninių sektoriaus prašymu ir kad Nyderlandų ligoninių asociacija (VNO-NCW narė) visiškai su tuo sutinka ir pritaria nacionalinių institucijų Europos Komisijai nusiųsto pranešimo turiniui.

Preliminariame atsakyme ETUC nurodė, kad, Nyderlandų profesinių sąjungų manymu, nacionalinės institucijos šiuo klausimu nepakankamai konsultavosi su nacionaliniais socialiniais partneriais, tačiau daugiau informacijos pateikta nebuvo.

4. Pranešimo vertinimas atsižvelgiant į direktyvos aspektus

Europos Parlamentas ir Taryba Darbo laiko direktyvą priėmė remdamiesi EB sutarties 137 straipsnio 2 dalimi, kurioje numatytos Bendrijos priemonės darbo aplinkai gerinti, siekiant rūpintis darbuotojų sveikata ir sauga. Pagrindinis direktyvos tikslas – nustatyti būtiniausius saugos ir sveikatos reikalavimus dėl darbo laiko organizavimo.

Remiantis Komisijos turima informacija, pagal nacionalinius teisės aktus susidarė tokia situacija:

- Vidutiniam savaitiniam darbo laikui visuotinai taikoma riba yra 48 valandos, kai atskaitos laikotarpis yra ne ilgesnis kaip 16 savaičių. Tuo remiantis darbo valandos reglamentuojamos išsamiais kolektyvinėmis sutartimis. Tačiau pagal 1996 m. Darbo valandų įstatymą vadinamasis neaktyvus budėjimo laikas darbo vietoje laikytas poilsio laiku ir nebuvo įtraukiamas skaičiuojant savaitinį darbo laiką.

⁽¹⁾ Nyderlandų universitetinių medicinos centrų federacija (oland. Nederlandse Federatie van Universitair medische centra/NFU) ir Nyderlandų ligoninių asociacija (oland. Nederlandse Vereniging van ziekenhuizen/NVZ).

⁽²⁾ Komisijos pareiškimas dėl Direktyvos 2000/34/EB 1 straipsnio 6 dalies įgyvendinimo, OL L 195, 2000 8 1, p. 45.

- Europos Teisingumo Teismui priėmus sprendimą *Jaeger* byloje ⁽¹⁾, kad direktyvos tikslais visas toks laikas turi būti skaičiuojamas kaip darbo laikas, šis sprendimas taikytas nacionaliniuose teismuose keliose bylose, susijusiose su Nyderlandų sveikatos ir skubios pagalbos sektoriais. Darbo valandų dekretu 605/2005 buvo atitinkamai pakeistas nacionalinis Nyderlandų įstatymas ir neaktyvus budėjimo laikas darbo vietoje apibrėžtas kaip darbo laikas. Remiantis nacionaliniu įstatymu, iki šio pakeitimo sudarytos kolektyvinės sutartys neteko savo galios, nes jos neatitiko naujos apibrėžties.
- Kadangi nacionalinės institucijos laikėsi nuomonės, kad šis pakeitimas turi didelį poveikį sveikatos ir priežiūros sektoriams, 2005 m., padarius ribotą išimtį remiantis direktyvos 22 straipsniu, laikina priemonė buvo nustatyta tiems sektoriams, kuriuose yra labai daug budėjimo laiko.
- Pagal šią laikiną priemonę išimtis taikoma situacijose, kai budėjimo laiko reikia teikiamų paslaugų tęstinumui ir kokybei užtikrinti, ir ten, kur darbo organizuoti kitu būdu neįmanoma. Tai turėtų būti įtraukta į kolektyvinę sutartį ir turi būti gautas atskiras susijusio darbuotojo pritarimas tam. Šią priemonę galima taikyti tik tada, kai nedelsiant suteikiamas kompensuojamasis poilsio laikas už bet kokią nesuteiktą dienos ar savaitės poilsio laiką. Jei laikomasi šių sąlygų, darbuotojas gali sutikti dirbti iki 60 valandų per savaitę, įskaitant budėjimo laiką, kai vidurkis skaičiuojamas 26 savaitių laikotarpiu.

Atsižvelgdama į šią informaciją, Komisija laikosi nuomonės, kad direktyva nustatytos apsaugos sąlygos, norint pasinaudoti šia leidžiančia nukrypti nuostata, buvo teisingai perkeltos į nacionalinę teisę.

Komisijos manymu, būtų ypač pageidautina (apskritai) užtikrinti nacionalinėms institucijoms daugiau lankstumo, kad jos reorganizuotų visas mokymo ir darbo sistemas, jei tai padėtų sumažinti priklausomumą nuo ilgo gydytojų, kurie sutinka su taikoma išimtimi, darbo laiko.

Atsižvelgdama į konsultacijų metu gautus atsakymus (ypač – socialinių partnerių), Komisija laikosi nuomonės, kad nacionalinių institucijų nurodytos priežastys gali būti laikomos svariomis.

5. Išvados

Remdamasi tuo, kas išdėstyta, Komisija laikosi nuomonės, kad:

- Galima pritarti tam, kad Nyderlandai gali prašyti iki dvejų metų nuo 2009 m. rugpjūčio 1 d., remiantis Direktyvos 2003/88/EB (Darbo laiko direktyvos) 17 straipsnio 5 dalimi, kad galėtų pradėti taikyti direktyvos 6 straipsnyje nurodytą darbo laiko ribą mokomąją praktiką atliekantiems gydytojams,
- Reikėtų pabrėžti, kad visais atvejais, remiantis direktyvos 17 straipsnio 5 dalimi, šiai situacijai susiklosčius valstybėje narėje, pastaroji užtikrina, kad savaitinis darbo laikas visais atvejais būtų ne ilgesnis kaip 52 valandos per savaitę, skaičiuojant vidurkį ne ilgesniu kaip šešių mėnesių laikotarpiu,
- Pažymima, kad tas pranešimas priklauso nuo nacionalinių institucijų nustatytos sąlygos, kad atitinkamos darbdavių ir darbuotojų organizacijos nacionaliniu lygiu iki 2009 m. rugpjūčio 1 d. parengtų planą, kaip iki 2011 m. rugpjūčio 1 d. ligoninių sektoriuje pasiekti 48 valandų savaitinį darbo laiką. Paaiškėjo, kad 2009 m. liepos 22 d. toks planas buvo patvirtintas,
- Darbdaviai nacionaliniu lygiu raginami keisti informacija ir konsultuotis su mokomąją praktiką atliekančių gydytojų atstovais, kaip numatyta 17 straipsnio 5 dalies šeštoje pastraipoje, siekiant sutarimo (kai įmanoma) dėl priemonių, kurios bus taikomos pratęstu pereinamuoju laikotarpiu, ir dėl priemonių, kurias reikėtų nustatyti, kad, baigiantis pereinamajam laikotarpiui, savaitinis darbo laikas sutrumpėtų iki vidutinio 48 valandų darbo laiko,
- Nacionalinių institucijų prašoma užtikrinti šios nuomonės sklaidą, kad atitinkamais atvejais kompetentingos nacionalinės institucijos į ją atsižvelgtų.

⁽¹⁾ *Jaeger* (Byla C-151/02).